

Мирјана М. Рашевић¹
Институт друштвених наука,
Центар за демографска истраживања
Београд (Србија)

УДК 314:[050:316СОЦИОЛОШКИ ПРЕГЛЕД
Уводник

Примљен 01/09/2019
Прихваћен 01/09/2019
doi: [10.5937/socpreg53-22998](https://doi.org/10.5937/socpreg53-22998)

ПОВОДОМ ДЕМОГРАФСКОГ БЛОКА У ОВОМ БРОЈУ СОЦИОЛОШКОГ ПРЕГЛЕДА

Дуги низ година демографи су објављивали чланке у *Социолошком ирејледу*. Један од разлога је што је часопис издаван у сарадњи са Институтом друштвених наука и сарадници Центра за демографска истраживања Института били су окренути публиковању радова у њему. Последично су то чинили и демографи из других институција. Чини се да последњих година то није случај. Но, верујем да ће одлука уредништва о демографском блоку у *Социолошком ирејледу* који је пред вама поново јаче повезати демографе са часописом. На то указује спремност не малог броја истраживача да се одазову позиву часописа да објаве своја истраживања у овом броју.

Претпостављамо да је уредништво донело одлуку о демографском блоку у *Социолошком ирејледу* имајући у виду озбиљне популационе проблеме Србије, потребу да се налази новијих истраживања о демографским изазовима, а поготово њихово тумачење, поделе са научном и стручном заједници релевантном за доношење политичких одлука и омогуће већу јавну видљивост њених истраживача. Ово је један од начина да се истакне социјална и политичка корисност демографије. Веза између демографије и социологије је јака. Поготово у Србији, јер се почечи утемељења науке о становништву у нас везују за 1959. годину и увођење Демографије као посебног предмета у програм студија социологије на Филозофском факултету у Београду на иницијативу Милоша Мацуре.

После проведеног поступка рецензирања, саставни део овог броја *Социолошкој ирејледа* је пет чланака. То су: „Промене становништва Србије у постјугословенском периоду (1991-2017): важнији демографски аспекти“ Горана Пенева и Јелене Предојевић-Деспић, „Да ли је рушење родних стереотипа кључ за пораст фертилитета у Србији?“ Анкице Шобот, „Рађање ван брака у Србији: недовољно истражен феномен“ Биљане Б. Станковић, „Старење у Србији: перцепције и искуства лица у домовима за старе“ Весне Лукић и Јелене Н. Стојилковић Ђатовић, и чланак „Деца у покрету као рањива популација“ аутора Драгице Р. Богетић и Александра Л. Југовића.

¹ rasevicm@gmail.com

У њима је покренуто неколико важних тема везаних за основне популационе изазове Србије као што су негативан природни прираштај, смањење укупног становништва и убрзано и врло одмакло старење становништва, као и промишљање о утицају традиционалних фактора на ниво рађања деце у савременим условима. Отворене су и нове истраживачке теме: питања која се тичу ванбрачног рађања у нас, примена концепта активног старења у институцијама за старије и миграције деце. У сваком раду је истакнута улога државе и разматран правац мера који би требало спроводити испуњавајући очекивања која се данас постављају пред истраживаче у чијем су фокусу популациони проблеми.

Тако је, синтетски посматрано, подвучен значај спровођења различитих политика, од оних битних за подстицање промена родних образаца унутар породице, преко реализовања низа мера социјалне, здравствене и образовне политике у функцији добробити једнородитељских породица или концепта активног старења респектујући хетерогеност популације старијих, до политике миграција, не само фокусиране на проблем емиграције из Србије, већ и на веће досељавање из других земаља, и посебно мултисекторског приступа у ублажавању угрожености деце присилних миграната.

Објављени чланци дају увид у стање демографије у Србији. Они показују њену везаност за податке, отвореност за размену методологије, теорија и емпиријских налаза са различитим друштвеним наукама, као и промену карактера радова истраживача у демографији од високо квантитативних ка онима који су и квалитативног карактера. Демонстриран је не само интердисциплинарни карактер демографије, већ и способност демографа да окупе сараднике из других научних дисциплина око разматрања популационих изазова и одговора на њих.

Подсећамо да је о стању дисциплине, али и утемељењу демографије и перспективама науке о становништву разматрано у радовима Мирјане Рашевић „Развој демографије у Србији“ објављеном у *Социолошком иреџледу* 2012. посвећеном обележавању сто година социологије у Србији (Rašević, 2012) и „Српски демографи о демографији“ у *Становништву* из 2013. издатом поводом педесет година излажења часописа (Rašević, 2013). Чланци објављени у овом броју *Социолошког иреџледа* потврђују и илуструју низ изнетих размишљања у овим радовима. Истовремено су и допуна последњег објављеног зборника из ове сфере који су под називом *Ка бољој демографској будућности Србије* заједнички издали Српска академија наука и уметности и Институт друштвених наука 2018. године (Kostić, Đukić Dejanović, Rašević, 2018).

Mirjana M. Rašević¹
Institute of Social Sciences,
Centre for Demographic Research
Belgrade (Serbia)

Editorial

ON THE DEMOGRAPHIC BLOCK IN THIS ISSUE OF *SOCIOLOŠKI PREGLED/ SOCIOLOGICAL REVIEW*

(Translation In Extenso)

For many years, demographers have published articles in *Sociološki pregled/Sociological Review*. One of the reasons is that the journal was published in collaboration with the Institute of Social Sciences, so the associates of the Institute's Center for Demographic Research were focused on publishing papers in it. As a result, demographers from other institutions did so as well. This seems not to be the case in recent years. However, I believe that the decision of the Editorial Board to have a demographic block in the issue of *Sociološki pregled/Sociological Review* that is before you will bring demographers and the journal together again. This is indicated by a willingness of a number of researchers to respond to the journal's invitation to publish their research in this issue.

We assume that the Editorial Board has decided on the demographic block in *Sociološki pregled/Sociological Review* bearing in mind serious population problems of Serbia, the need to share and interpret more recent research results on demographic challenges with the scientific and professional community relevant for political decision-making and to enable greater public visibility of its researchers. This is one way to highlight the social and political usefulness of demography. The link between demography and sociology is strong. Especially so in Serbia, because the beginnings of founding the population science in our country are related to 1959 and the introduction of Demography as a separate course in the study program of sociology at the Faculty of Philosophy in Belgrade at the initiative of Miloš Macura.

After the review process had been completed, five articles became an integral part of this issue of *Sociološki pregled/Sociological Review*. These are: "The population change in Serbia in the post-Yugoslav period (1991-2017): significant demographic aspects" by Goran Penev and Jelena Predojević-Despić, "Is the overturn of gender stereotypes the key to fertility increase in Serbia?" by Ankica Šobot, "Nonmarital fertility in Serbia: an under-researched phenomenon" by Biljana B. Stanković, "Ageing in Serbia: perceptions and experiences of nursing home residents" by Vesna Lukić and Jelena N. Stojilković Gnjatović, and "Children on the move' as a vulnerable population" by Dragica R. Bogetić and Aleksandar L. Jugović.

¹ rasevicm@gmail.com

They raised several important topics related to Serbia's main population challenges, such as negative natural growth, declining overall population and accelerated and very advanced ageing of the population, as well as reflecting on the impact of traditional factors on childbearing in contemporary conditions. New research topics have also been opened: issues related to nonmarital birth in our country, implementation of the concept of active ageing in institutions for the elderly and migration of children. Each paper highlights the role of the state and considers the direction of the measures that should be pursued, meeting the expectations set today by researchers focusing on population problems.

Thus, synthetically, the importance of implementing different policies is highlighted, from those important for encouraging changes in gender patterns within the family, through the implementation of a range of social, health and educational policies in the function of the well-being of single-parent families or the concept of active ageing respecting the heterogeneity of the elderly population, to migration policy, not only focused on the problem of emigration from Serbia, but also on greater immigration from other countries, and in particular the multisectoral approach in mitigating the vulnerability of forced children migrants.

Published articles give insight into the demographic situation in Serbia. They demonstrate its connection with data, its openness to sharing methodology, theories and empirical findings with different social sciences, as well as changing the character of researchers' work in the area of demography from being highly quantitative to being qualitative as well. They demonstrated not only the interdisciplinary character of demography, but also the ability of demographers to gather collaborators from other scientific disciplines to consider population challenges and respond to them.

We remind that the status of the discipline, but also the foundation of demography and the perspectives of population science were discussed in the works of Mirjana Rašević, "Development of Demography in Serbia", published in the issue of *Sociološki pregled/Sociological Review* dedicated to marking one hundred years of sociology in Serbia in 2012 (Rašević, 2012) and "Serbian Demographers on Demography" published in *Stanovništvo*, issued on the occasion of fifty years of publication in 2013 (Rašević, 2013). The articles published in this issue of *Sociološki pregled/Sociological Review* confirm and illustrate a number of the thoughts expressed in these papers. At the same time, they are additions to the last published collection in this sphere entitled *Towards a Better Demographic Future of Serbia*, jointly published by the Serbian Academy of Sciences and Arts and the Institute of Social Sciences in 2018 (Kostić, Đukić Dejanović, Rašević, 2018).

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Kostić, V., Đukić Dejanović, S., Rašević, M. (eds). (2018). *Towards Better Demographic Future of Serbia*. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, Institut društvenih nauka. Available at http://www.idn.org.rs/biblioteka/Ka_boljoj_demografskoj_%20buducnosti_Srbije.pdf
- Rašević, M. (2012). Developmnet of Demography in Serbia. *Sociološki pregled*, 46 (3-4), Special Issue "One hundred years of sociology in Serbia", 855-869. Available at <http://www.socioloskipregled.org.rs/2017/08/18/socioloski-pregled-god-xlvi-2012-sv-3-4/> [In Serbian]
- Rašević, M. (2013). Serbian Demographers on Demography. *Stanovništvo*, 51(2): 39-51. <https://doi.org/10.2298/STNV1302039R> [In Serbian]